

Pohľad z druhej strany

– sociálna hodnota osobného objektu

O výskumnom projekte

Sociálna hodnota osobného objektu je téma, ktorá autorov projektu zaujíma v kontexte sociálnych presahov autorského šperku v tvorbe mladšej a strednej generácie súčasných tvorcov. Výskumný projekt nadväzuje na tematické zameranie medzinárodnej konferencie ŠperkStret 2020 – *Body Politics and Jewellery* a na tézu dizertačnej práce Marjan Unger – *Jewellery in Context* (2019), v ktorej autorka definuje 5 hodnôt šperku a konštatuje, že sociálna hodnota šperku je najmenej preskúmaný rámec. Fokus výskumu je autorský šperk, ktorý v súčasnosti nepatrí k mainstreamovým objektom umenia a teoretického výskumu. Cieľom je zmapovanie a oslovenie relevantných slovenských a zahraničných odborníkov k téme – kunsthistorikov, filozofov umenia, výtvarníkov, pedagógov a iných odborníkov z praxe, ktorí sa cez svoje príspevky budú k danej téme vyjadrovať. Výskumný projekt sformuluje základné tézy výskumu, na ktoré budú oslovení autori reagovať. Odborné príspevky budú priebežne publikované na stránke www.sperkstret.sk a doplnené o edičné poznámky autorov a iniciátorov výskumného projektu (Katarína D. F. Siposová, Pavol Prekop).

Kontext témy

Neohraničenosť súčasného autorského šperku vyvoláva pocit, že šperk môže byť všetkým. Ide o pocit zneistenia, keďže mnohé diela na rozhraní voľného umenia a autorského šperku v sebe často nesú esenciu istej „šperkovosti“ a naopak diela voľného umenia majú znaky šperku. Pre rozšírenie uvažovania o autorskom šperku sme sa rozhodli nehovoriť primárne iba o autorskom šperku, ale tému otvoriť kategórii osobného objektu a umeniu objektu s cieľom rozšíriť uvažovanie o danom médiu. Sociálne presahy a sociálnu hodnotu autorského šperku vnímame ako doteraz málo preskúmanú oblasť, ktorá sa v tvorbe mladšej a strednej generácie autorov čoraz viac objavuje intervenciami do verejného priestoru, využívaním alternatívnych, performatívnych výstavných prístupov a organickými presahmi do iných umeleckých médií. Zamyslenie sa nad zvolenou témou sa netýka len popisu konkrétnej tematickej oblasti, ale cieľom je nastaviť spôsob myslenia, akým môžeme nazerať na súčasnú

tvorbu autorského šperku aj z pohľadu sociálnej interakcie šperku. Šperku, ktorý pracuje s vlastnou performativitou, časovosťou, s princípom hry a iných sociálne podnecujúcich stratégií, ktoré aktivizujú diváka k akcii. Zámerom daného prístupu je podnietiť sebareflexiu média a uvažovanie nad autorským šperkom ako nad umeleckým a osobným objektom.

Dané uvažovanie dáva tiež možnosť reflexie aj viacerých druhov umenia a oslovenie odborníkov mimo „bubliny“ šperku s cieľom otvoriť širší dialóg o sociálnych presahoch umenia objektu z perspektívy predovšetkým sociológie, ale aj kultúrnych štúdií a filozofie.

V prvej fáze výskumného projektu bolo sformulovaných 7 téz projektu so zameraním na osobný objekt, jeho sociálne presahy, hodnoty a kontexty. Zmapovaním teoretických a praktických prameňov k výskumnej téme boli oslovení k spolupráci a zostaveniu autorských príspevkov nasledovní relevantní autori – Timotej Blažek (SK), Liesbet Bussche (NL), Pravu Mazumdar (IN/DE), Ilaria Rugiero (IT), Rose Stach (DE), Gisbert Stach (DE), Anneleen Swillen (BE).

Ako sa ukázalo počas prvej fázy riešenia projektu, téma je komplexnou a málo preskúmanou výskumnou oblasťou, ktorá v období prebiehajúcej pandémie získala nový význam a potrebuje viac času na uchopenie a sformulovanie inkluzívnych zistení. Napriek tomu ju považujeme za dôležitú a naliehavú tému, ktorá slúži potrebám súčasnej autorskej tvorby ako aj pre mapovanie nových významov sociálnych kontextov v umeleckom ako aj spoločenskom dianí. Ide o dlhodobý projekt, ktorého výstupom je zostavenie relevantného registra odborných príspevkov k téme, ktoré budú priebežne zverejňované.

Katarína D. F. Siposová, Pavol Prekop
autori a iniciátori výskumného projektu

Výskumné tézy

1. Význam osobného objektu.
2. Sociálna hodnota osobného objektu.
3. Vzťah tela a osobného objektu.
4. Performativita osobného objektu.
5. Pohľad antropológie, filozofie, performatívneho umenia, úžitkového umenia, teórie umenia na sociálnu hodnotu osobných objektov.
6. Vzťah osobného objektu a kolektívnej pamäte.
7. Ako sa marginalizácia socio-politického významu osobných objektov stáva jeho silnou stránkou?